

IKKE NO` KNUSSEL I KIRKEN!

Av Kristin Gunleiksrud Raam, kirkerådsleder

Mitt store forbilde i adventstid og jul er Marte Svennerud. Og som den Marta Marta jeg nå en gang er, er hun også min store trøst.

For jeg strever alltid med det, spennet mellom min egen Sareptas julehygge og fortellingen om den første julen.

Julen ble til i en hustrig og vindskjev stall. Julen er at mirakelet ble født i det lave, som det heter. Fødd av møy i armodsdom. Vi gjør oss umak med å forsøke å begripe dette, lage forståelig logikk av det. Det er umulig. Det er ikke til å fatte, denne unge, redde moren. Denne kalde, trange, forblåste stallen. Varme fra dyrene. Lukt av våt sau og dyremøkk. Høy å føde i. Som stakk og lukket. Gjeterne, samfunnets utskudd, som var de første til å bevitne det som var hendt. Det er ikke til å forstå. Og her skjer mirakelet. Og rammen rundt dette er nødvendig for hvis man skal ha sjans til å forstå en flik av det som skjedde. For stallen er ikke en eksotisk rekvisitt, en rustikk bakgrunn. Nettopp måten mirakelet skjedde på, hvem det skjedde med, ryster oss så dypt at vi hjelpes til å se hva mirakelet er. Ikke var det vakkert. Ikke var det høytidelig. Ikke var det mye julehygge å spore. Men nettopp måten Gud ble menneske på, kaster lys over hele kristentroen. Hvis vi orker å se.

Og hvis vi forsøker, er det lett å få vond smak i munnen over måten vi feirer jul på. Julen bærer i seg kimen til utvendig og ekskluderende tomhet. Vi blir kyniske av det, for tankespranget fra Den fattige Gud til vestlig julefeiring er i overkant stort. Det er lett å heve øyenbrynene av alle oss som baker og vasker og marsipaner oss til utmattelse. Jo, julekynikerne har gode kort på hånden i desember.

Så hvordan kan vi holde ut oss selv i desember. Redusert forbruk og rettferdige gaver, er åpenbare svar. Men vi vil jo at julen skal være raus og varm og gavmild, også. Vi vil ikke kjipe den i stykker. Så takk Gud for Marte Svennerud i Barbara Rings novelle i adventstiden. Hennes evig uforglemmelige: Je tar alle sju. *Itte no knussel!* De sju ungene til lærer Hansen er blitt foreldreløse og bygdas folk tar ansvar for å fordele ungene mellom seg. Og de stakkars foreldreløse spiller gnav om hvem som skulle få bli med til Svennerud og komme på butikken. En av dem vant, og de andre svelger skuffelsen, Men Marte Svennerud viser sin barske kjærlighet og skjærer igjennom forhandlingene om fordeling av ungeflokken og tar dem til seg, hele hurven og fyller opp sleden. Og vi leser om presten som svinger kalotten i begeistring og roper hurra sammen med alle bygdas gode menn. «En gang til: *Itte no knussel!*» roper de i det Marte og ungene kjører bort i sleden.

Marte Svennerud hjelper meg å holde sammen det nesten uoverstigelige spennet mellom julemirakelet og førjulsaktivitetene. Hun hjelper meg hvert eneste år til ikke å henfalle til utslitt kynisme. Hun bygger en bro over avgrunnen mellom stallen og gaveberget under treet. For om Jesus er julens kjerne, er det på mange måter Marte Svennerud som lar meg se kjernen i juleforberedelsene. Vi baker. *Itte no knussel!* Vi gir ekstra til Kirkens Bymisjon. *Itte no knussel!*

Marte har kanskje inspirert flere. For *itte no knussel*, sa Stortinget og bevilget 70 millioner kroner ekstra til kirken. Dermed slipper vi å kutte i den landsdekkende folkekirken. Vi kan gjennomføre effektiviseringen i løpet av neste år slik vi har planlagt.

Vi fikk 10 mill til klimatiltak på kirkebygg. Det er spesielt viktig nå, når dagens klima blir stadig mer utfordrende for byggene våre.

Vi fikk 10 mill til å starte opp et bevaringsprogram for de mest verneverdige kirkene våre. Dette har vi bedt om lenge og nå kommer vi i gang – det er strålende! I tillegg er rentekompensasjonsordningen for kirkebygg tilbake igjen. Vi vet at dette også betyr mye for kommuner som skal finansiere større vedlikeholdsprosjekter på kirkebyggene.

Og ikke minst: vi fikk 14 nye millioner til diakonale tiltak, til kirkens *Itte no' knussel*-arbeid. Det betyr et reelt diakonalt løft i hele kirken, og et tett og godt samarbeid med kommunene. Disse midlene gjør at kirken kan si det kirken skal: *Je tar alle sju! Itte no' knussel!*

En særlig takk til Krf som også i år kjempet dette igjennom.

Vi går altså glade inn i førjulstiden. Nå kan vi konsentrere oss om å være en tilstedeværende kirke i hele landet, der mest mulig av midlene brukes der de trengs aller mest; i førstelinjen. Nær folk. Midt i lokalsamfunnet.

I høst har dåp stått på dagsordenen for hele kirken. Utgangspunktet er endringer i den nye loven om folkeregistrering og det er en åpenbar utfordring at vi ikke lenger har tilgang til folkeregisteret. Det gjør at vi må være kreative og finne nye måter å jobbe på, og det krever en samlet gjennomgang og innsats for å finne fram til beste praksis på kryss og tvers i kirkelandskapet. Både menigheter, fellesråd og bispedømmer er i full gang.

Den nye situasjonen er en kommunikasjonsutfordring og bidrar til bevissthet om hvordan vi omtaler dåp. I en stor reportasje om dåp i Avisa Nordland sier sokneprest i Svein Malmbekk i Rønvik og Kjerringøy sokn: - Vi tenker at kirka har det beste tilbudet som finnes, og det er viktig for oss å si det. Vi legger til rette for dåp utenom gudstjenestene hvis noen ønsker en mindre markering. I Haugesund forteller kommunikasjonsrådgiver Tove Marie Sortland at nå tør vi å snakke om dåp i andre sammenhenger hvor vi møter folk som bruker kirkens tjenester. - Vi blir enda mer bevisste på hvilke erfaringer folk har med kirken, sier hun.

Kirken må sørge for kvalitet og tilgjengelighet. Dette handler om alt fra hvordan foreldre blir møtt når de ringer for å melde dåp. Om de føler seg velkomne. Om de møtes med gode samtaler og åpne linjer. Det handler om dåpsteologi og digitale ressurser som sikrer lettere tilgang til innmelding av dåp og informasjon om dåp i egen menighet.

I 2018-utgaven av Dåpsløftet, et magasin til kirkens ansatte, har jeg en samtale med professor i idéhistorie, Trond Berg Eriksen om dåpen. Det var et interessant møte. Jeg ble slått av hvor offensiv på dåpens og kirkens vegne han var. Og ble litt beskjemmet over hvor defensiv i tilnærmingen jeg var. Vi bør nok lytte mer til sånne som Berg Eriksen. Han sier blant annet; «Jeg er ikke imponert over argumentasjonen når man sier at barna skal få velge selv. Da vil det praktiske resultatet ikke sjelden bli at de arver foreldrenes likegyldighet. Jeg er uenig i at likegyldighet er et bedre arvestykke enn en trosoppfatning. Barn som holdes unna bibelske lærdommer mister fortellinger og skikkelser som det gir styrke å være fortrolig med når livets fortredeligheter vokser en over hodet.» Og han legger til: «Dåpen er en rite som speiler en så grunnleggende menneskelig og sosial erfaring at alle kan få noe av det de ønsker seg mest, når gutten eller jenta innrulleres i kulturfellesskapet, i det sosiale fellesskapet, trosfellesskapet og feires som de små undre de er.»

Vi må passe oss for at ikke helligheten i dåpshandlingen snakkes bort i statistikk, tall og bekymringer. Eller at vi lar snusfornuften begrense vår tilnærming til det hellige og til ritene.

«Å ikke velge dåp betyr at man velger noe annet. Mange ønsker ikke å overføre tro fra foreldre til barn, men tenker ikke på at de dermed overfører noe annet; et meningsløst frihetskrav, tverr individualisme og avvising av fellesskapet. Her tenker jeg også at foreldres snusfornuft kommer inn,» sier den kloke professoren. Og vi lytter og gjør som han sier. Vi må snakke høyt om dåpen. Vi må være offensive og frimodige. Og vi må glede oss over hvert eneste barn som bæres inn i dåpens mirakel. Velkommen til dåp. *Ikke no knussel!*

Og snart er det jul. Med alt vi bærer på. Av juleglede og julesorg, av julesavn og julefelleskap. Biskopen i København, Peter Skov-Jakobsen sier det slik: «Julaften rommer alt, men det behøver ikke gå opp. En aften som rommer både sorgen og gleden og lengselen.» I julen fortelles det om at Gud ble menneske i 1600 kirker over hele landet. Kirkene fylles på julaften. Det var 2314 gudstjenester på julaften i 2017 med til sammen 559807 deltakere.

Så velkommen til jul. Velkommen i kirken. Velkommen til stallen og krybben der ingen møtes med krav eller avvisning, der lyset fra mirakelet er noe vi alle kan varme oss på.

Så heia Marte Svennerud. Hilsen Marta Marta. For hun får meg til å skjønne poenget: Vi kan kanskje ikke varme barnet i krybben. Men vi kan varme noen av disse hans minste. *Itte no knussel.*

Marte Svennerud og barnet i krybben. Denne dobbeltheten er det vi må holde sammen. Det er ikke slik at jo flere kaker vi har bakt, jo mer pynt vi henger på treet, jo flere vi har å kjøpe gaver til, desto fjernere blir vi fra julens budskap. Vi bærer denne dobbeltheten, dette spranget i oss hele året, og i adventstid og juletid blir det tydeligere enn ellers. Kanskje har alt dette et ikke så rent lite innslag av Marte Svenneruds håndfaste omsorg. Vi kan bidra til å gjøre verden litt bedre. Også for dem vi har nær oss. Så vi prøver å ta vare på forventningene og gleden, i tillit til at Marte Svennerud visste hva hun snakket om: Je tar alle sju. *Itte no knussel.* Og vissheten om mirakelet i stallen står bak alt sammen. *Itte no knussel, der heller.*
